

ILLIBERAL DEMOCRACIES

Право питање је шта повезује Пољску, Мађарску, Србију, Руску Федерацију и делимично Чешку? Систем, који би лако могао да се окарактерише као нелиберална демократија. То сигурно јесте демократија, али не по укусу Вашингтона и Брисела.

Прву половину 2018. године обележиће четири различита изборна процеса у Европи, од којих је један већ завршен – председнички избори у Чешкој. На реду су председнички избори у Руској Федерацији, парламентарни у Мађарској односно локални широм Пољске. Ако се томе додају и локални избори у Београду, може се закључити да нас очекује узбудљива година, али са извесним исходима и победама досадашњих лидера и партија на власти, што је показала победа Српске напредне странке у Београду, односно Милоша Земана у Чешкој. Потврду новог и званично последњег мандата на месту председника Русије Владимир Путин ће и више него вероватно добити на предстојећим изборима у марту, док се Виктору Орбану предвиђа нова убедљива победа и нови мандат премијера Мађарске. Најзад, очекује се и да локални избори у Пољској потврде популарност тренутновладајуће партије Права и правде.

Данас, у јеку мигрантске кризе и еврозоне, имамо пораст нелибералних демократија у поменутих земљама бившег источног блока. Сам Орбан је изјавио да он лично не види нелибералну демократију и да је то избор мађарског народа, сведело се то званичницима Уније или не. Често се у западним медијима та демократија зове и „путинова“, чиме се алудира на наводно недемократични облик владавине Кремља. Опет, важно је анализирати ту „путинову“ или „орбанову“ демократију и упоредити је са западним моделом, после чега се може видети да не постоје суштинске разлике између та два „система“ и да су они одраз један другом у огледалу.

Пише: Вукашин Неимаревић
субота, 17 март 2018 23:00

Концепт нелибералне демократије први је изнео Фарид Закарија 1997. године. По његовом мишљењу, нелибералне демократије наликују у многоме либералним демократијама, јер имају слободне или барем делимично слободне изборе, с том разликом што у нелибералним демократијама недостају неки други елементи либералне демократије а првенствено се ту мисли на јако цивилно друштво. Међутим, нелиберална демократија, једнако као либерална, обухвата вредности слободе окупљања, разноликост медија и вишепартијски систем. Оно што у потпуности изједначава либералну и нелибералну демократију је слободно тржиште и приватизација. Са друге стране, оно што је *differentia specificans* нелибералне демократије у односу на либералну су посебне вредности које негују нелиберални режими. Те вредности могу бити религијске, (као што Виктор Орбан често истиче да Мађарска брани „хришћанску Европу“) или идејне, тачније револуционарне, које би се везивале за посебан облик владавине попут теократије у Ирану или латиноамеричке борбе против хегемоније САД на том континенту.

У Русији, Србији, Мађарској, али и Чешкој и Пољској, постоје јаке политичке личности око које се везују владајуће партије, а бирачи гласају управо за те личности, без обзира да ли су то локални избори у неком мањем месту или избори за председника државе. У Сједињеним Америчким Државама је приметан сличан тренд, као и у Француској или Немачкој. Иако постоје партије на Западу које имају далеко дужу историју од свих кандидата, поготово у САД, грађани свој глас на изборима дају лидеру странке, занемарујући партијски програми друге чланове партијске врхушке.

Нелибералним демократијама се замера и непостојање могућности победе невладајуће странке, што је наравно и више него упитан аргумент. У Србији или Русији, већи проблем представља слаба и истрошена опозиција, која неретко води сукобе између себе, него немогућност победе над владајућом странком због често спомињане диктатуре. Не треба сметнути са ума да се у Русији неретко пренаглашава значај „западне“ опозиције, а ту се пре свега мисли на Алексеја Навалног, који тешко да би у реалности прешао

Пише: Вукашин Неимаревић
субота, 17 март 2018 23:00

цензус. Ипак, он заузима огроман простор у западним медијима, са жељом да се покаже како Русија има „поштену“ опозицију, али да Путинова „диктатура“ онемогућава да се изврши мирна транзиција власти. Западни медији занемарују да је друга по снази странка у Русији Комунистичка партија, а да одмах иза ње иде националистичка Либерално демократска партија Русије као и социјал-демократска Праведна Русија. Другим речима, и поред покушаја промоције Навалног у прозападним медијима, како у Русији тако и у иностранству, његове „популарности“ међу грађанима Русије нема ни у траговима.

Нелибералним демократијама се замера и нужност на кооперативност малих странака са владајућом партијом, како би опстали на врху власти. То заиста јесте случај, поготово са Републиком Србијом, али свим апологетама либералне демократије често не пада на памет да критикује некадашњу Демократску опозицију Србије, која је приликом рушења Милошевића у себи имала 18 партија различитог идеолошког спектра, да би исту ту политику окупљања са „коца и конопца“ наставили готово све странке након распада ДОС-а, а међу првима Демократска странка. И у овом случају би лако могла да се упореди САД са Србијом или Русијом. Да ли можете да замислите да нека мала партија направи било какав добар резултат у САД, а да нема неку врсту сарадње на локалу са републиканцима или демократама? Да ли је реално да неки независни кандидат добије и делић простора и времена у америчким медијима (махом контролисаних) а да нису представници демократа или републиканаца? Другим речима, у западним демократијама као и у оним имплементираним на истоку Европе, не постоји могућност да се појави независна партија која би могла да уздрма постојећи систем. Без јаке иностране подршке какву је имао ДОС и милиона уложених у медијски простор и стварање неког новог „Отпора“, тешко је замислити рушење диктатуре или демократског поретка, било да је то нелиберална или либерална демократија.

Нелибералне демократије или како објаснити избор(е) у Источној Европи

Пише: Вукашин Неимаревић
субота, 17 март 2018 23:00

